

The Role of Agency Costs Due to the Change of Financial Manager and Auditor Turnover on Internal Control's Weakness¹

Farshid Khairullahi², Hadis Abdi³, Mehri Alimoradi⁴

Received: 2021/08/01

Accepted: 2021/12/03

Research Paper

Abstract

Internal controls are a process that is designed and implemented by management and other staff to ensure reasonable achievement by management of the entity's objectives in terms of reliability of financial reporting, the effectiveness and efficiency of operations, and compliance with applicable laws and regulations. Auditors and financial managers of organizations play a major role in improving, effectiveness and improving the structure of the internal control system and cost effective of their organization and will result in a more efficient financial system for their organization. Therefore, the purpose of this study is to investigate the effect of changing financial officer and auditor turnover on the internal controls weakness and also investigate this effect in companies with representation problems for companies listed on the Tehran Stock Exchange for years 2013-2019. Analysis of research data using a logistic model has shown that the change of financial manager and the voluntary auditor's turnover has a significant and positive effect on the internal control's weakness; while the auditor's mandatory turnover has not had a significant effect on the internal control's weakness. The results also show that the effect of changing the financial manager and the voluntary auditor's turnover on the internal control's weakness in companies with agency problems is significant. The findings of the present study can be very important in terms of improving the company's management decisions and control system and especially improving the quality of financial reporting by identifying the factors affecting the weakness of internal controls in companies with agency problems.

Keywords: Agency Problems, Changing Financial Officer, Internal Control's Weakness, Mandatory Auditor's Turnover, Voluntary Auditor's Turnover.

JEL classification: M41, M42

1. DOI: 10.22051/JAASCI.2022.37784.1641

2. Assistant Professor, Department of Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran. (f.kheirollahi@razi.ac.ir).

3. M.Sc. Department of Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran. (Corresponding Author).

4. M.Sc. Department of Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran. (alimoradimehri1991@gmail.com).

نقش هزینه‌های نمایندگی بر اثر تغییر مدیر مالی و گردش حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی^۱

فرشید خیرالهی^۲، حدیث عبدی^۳، مهری علیمرادی^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۱۲

مقاله پژوهشی

چکیده

کنترل‌های داخلی فرایندی است که به وسیله مدیریت و سایر کارکنان طراحی و اجرا می‌شود تا از دستیابی به اهداف واحد مورد رسیدگی در زمینه قابلیت اعتماد گزارشگری مالی، اثربخشی و کارایی عملیات و رعایت قوانین و مقررات مربوط، اطمینانی معقول به دست آید. حسابرسان و مدیران مالی سازمان‌ها نقش عمده‌ای در بهبود، اثربخشی و ارتقا ساختار سیستم کنترل‌های داخلی و صرفه اقتصادی سازمان خود دارند و باعث ارمغان سیستم مالی کارا تر برای سازمان خود می‌شوند. از این رو، هدف پژوهش حاضر بررسی اثر تغییر مدیر مالی و گردش حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی و همچنین بررسی این اثر در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۲ می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از مدل لجستیک نشان داده است که تغییر مدیر مالی و گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار و مثبتی دارد، در حالی که گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معناداری نداشته است. همچنین، نتایج نشان داده که اثر تغییر مدیر مالی و گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، معنادار است. یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند با شناسایی عوامل مؤثر بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، به لحاظ بهبود در تصمیمات مدیریتی و نظام کنترلی شرکت و به ویژه بهبود در کیفیت گزارشگری مالی بسیار حائز اهمیت باشد.

واژه های کلیدی: تغییر مدیر مالی، گردش اختیاری حسابرس، گردش اجباری حسابرس، ضعف کنترل‌های داخلی، مشکلات نمایندگی

طبقه بندی موضوعی: M42, M41

10.22051/JAASCI.2022.37784.1641 : DOI ۱

۲. استادیار، گروه حسابداری، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. (f.kheirollahi@razi.ac.ir)
۳. کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. (hadisabdi.2020@gmail.com). (نویسنده مسئول).
۴. کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. (alimoradimehri1991@gmail.com).

مقدمه

کنترل‌های داخلی سیاست‌ها و روش‌هایی هستند که سازمان را به منظور دستیابی به اهداف مورد نظر از طریق روش‌های گزارش‌دهی، آموزش و ردیابی توانمند می‌سازد. کنترل‌های داخلی موضوع مهمی برای شرکت‌ها و سهامداران آن‌ها و ابزاری کارآمد برای اجرای سیاست‌ها و روش‌های کاهش در تقلب و تقویت اعتماد نسبت به صورت‌های مالی است (لمان^۱، ۲۰۱۰: ۷۴۱). بعد از رسوایی‌های سال ۲۰۰۲ و تصویب بخش ۴۰۴ قانون سارینز آکسلی، کنترل‌های داخلی بسیار مورد توجه قرار گرفتند. همچنان که بخش ۳۰۲ قانون سارینز آکسلی الزام می‌کند که مدیر اجرایی یا مدیر مالی ارشد، کارایی کنترل‌های داخلی را ارزیابی نموده و هرگونه نقاط ضعف در ساختار کنترل‌های داخلی را افشا نمایند؛ بخش ۴۰۴ این قانون نیز الزام می‌کند که شرکت‌ها ارزیابی مدیریت از طراحی کارایی سیستم کنترل‌های داخلی را ثبت و ضبط کنند. همچنین، قانون مزبور خواستار این است که حسابرس اظهارنظری جداگانه را در مورد ارزیابی‌های مدیریت و ارزیابی خود از کنترل‌های داخلی ارائه دهد. در واقع حسابرسان مستقل گزارش‌های جداگانه‌ای منتشر می‌کنند که ارائه‌دهنده اطمینان معقول نسبت به گزارش‌های مالی مدیریت هستند (لیو و هانگ^۲، ۲۰۲۰: ۱).

کنترل داخلی را می‌توان به‌عنوان یک خط‌مشی یا رویه‌ای است تعریف کرد که موجب اطمینان از کارایی عملیاتی، گزارش‌گری مالی قابل اعتماد، و رعایت مقررات در عملیات تجاری می‌شود (لیو و هانگ^۲، ۲۰۲۰). بنابراین، سهیل‌انگاری در اجرای کنترل‌های داخلی و یا ناکافی بودن شیوه‌های مربوط به روش‌های حسابداری می‌تواند سازمان را در معرض خطر قرار دهد (کرو^۳، ۲۰۱۲). با این حال، زمانی که سازمان از کنترل‌های داخلی چشم‌پوشی کند، در واقع در اعمال متقلبانه، فساد، ورشکستگی و یا از دست دادن اعتماد سهامداران سهمیم بوده است (سلطانی^۴، ۲۰۱۴). نتایج بسیاری از پژوهش‌ها همچون چی و سون^۵ (۲۰۱۴) و رایس و وبر^۶ (۲۰۱۲) نشان داده است که در اغلب موارد

---

1. Lehmann
2. Liu & Huang
3. Kroll
4. Soltani
5. Chi & Sun
6. Rice & Weber

گردش حسابرس و تغییر مدیر مالی زمانی که ضعف کنترل‌های داخلی مشهودتر است، اتفاق می‌افتد. همچنین، سازمان‌هایی که به دنبال ارتقای کنترل‌های داخلی خود هستند، اغلب تعدادی از مدیران خود را تعویض می‌کنند (وانگ و هانگ^۱، ۲۰۱۳: ۳۳۶). از طرفی کنترل‌های داخلی یکی از روش‌های متعددی است که واحدهای تجاری برای کنترل مسئله نمایندگی مورد استفاده قرار می‌دهند (لاتریدیس^۲، ۲۰۱۱)، زیرا کنترل داخلی مؤثر، هزینه‌های نمایندگی را کاهش می‌دهد. همچنین، انتظار می‌رود که در شرکت‌هایی با ضعف کنترل‌های داخلی بیشتر، مشکلات نمایندگی بیشتر باشد. از سوی دیگر، هرچه هزینه‌های نمایندگی بیشتر باشد نیاز به اطلاعات با کیفیت بالاتر افزون‌تر خواهد بود. از دیدگاه مشکلات نمایندگی، فرض می‌شود ضعف کنترل‌های داخلی بیش‌تر در شرکت‌های بزرگ ناشی از انتخاب یک نماینده به‌منظور انجام یک سری وظایف برای رسیدن به منافع مالکان در مقابل رعایت اصول نمایندگی است. به دنبال این استدلال منطقی خواهد بود که در اغلب موارد عاملان و نمایندگان درگیر از جمله مدیر مالی و حسابرس خارجی (نظیر گردش حسابرس) را به‌عنوان عوامل تأثیرگذار بر ضعف کنترل‌های داخلی در نظر گرفت (هاریس^۳، ۲۰۱۶). بنابراین، نتایج پژوهش حاضر می‌تواند نشان دهد که کیفیت مدیران ارشد می‌تواند تأثیر مهمی بر شیوه‌های حسابداری در یک سازمان داشته باشد.

با در نظر گرفتن مسائل مربوط به گردش مدیران رده‌بالا و کنترل‌های داخلی از طریق مبانی تئوری نمایندگی و شناخت عوامل مؤثر بر سیستم کنترل داخلی، می‌توان به بهبود کیفیت گزارشگری مالی و همچنین دقت و قابلیت اعتماد گزارش‌های مالی افزود. همچنین، اهمیت این تحقیق به این دلیل است که به مدیران، سرمایه‌گذاران و سایر تصمیم‌گیرندگان نشان می‌دهد که میزان تمرکز مالکیت به‌واسطه نقشی که می‌تواند در نظارت، کنترل مدیریت و کاهش هزینه نمایندگی داشته باشد، چگونه است و البته، باید در تصمیم‌های سرمایه‌گذاری و مالی مورد توجه قرار گیرد. با این حال، مطالعات اندکی در زمینه چگونگی تأثیر جایگزینی مدیران مالی و گردش حسابرس خارجی بر قدرت کنترل‌های داخلی وجود دارد و پر کردن این خلأ که چرا این تأثیر تا حد زیادی بر سیستم‌های کنترلی

-
1. Wang & Huang
  2. Latridis
  3. Harris

در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی نادیده گرفته شده است. بدون درک اینکه چگونه گردش حسابرس و تغییر مدیر مالی بر ارائه و قدرت کنترل‌های داخلی اثرگذار است، سازمان‌ها نمی‌توانند با اعمال تغییرات مدیریتی، تصمیمات درست و به‌موقع ارائه نمایند. بنابراین، نتایج پژوهش حاضر، به لحاظ بهبود در تصمیمات مدیریتی، بهبود در نظام کنترلی شرکت و به‌ویژه بهبود در کیفیت گزارشگری مالی به‌منظور کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و کاهش هزینه‌های نمایندگی بسیار حائز اهمیت است. همچنین، بررسی این مطالعه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و می‌تواند تأثیر بسزایی در آگاهی سرمایه‌گذاران و مدیران داشته و راه‌گشای پژوهش‌های آینده باشد.

۲. مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

جایگاه مدیران مالی در سازمان‌ها مهم است، زیرا آن‌ها نقش مهمی در اجرای قوانین الزام‌آور دارند (لی و همکاران^۱، ۲۰۱۰: ۹۴). هدف نخست سیستم کنترل‌های داخلی، ارائه اطمینان معقول به مدیریت اجرایی است که نشان می‌دهد، اهداف مشخص‌شده برای عملیات و برنامه‌ها، دست‌یافتنی هستند. از سوی دیگر، حسابرسان داخلی به دنبال این هستند که ناکارآمدی‌های عملیاتی و طراحی کنترل‌ها را ارزیابی کنند و حدود و میزانی را تعیین نمایند که مدیران می‌توانند اطمینانی معقول از دستیابی به هدف‌های سازمان داشته باشند (بالتاسی و یلماز^۲، ۲۰۰۶: ۱۲). در حال حاضر، مدیران شرکت‌ها توجه زیادی به سیستم‌های کنترل داخلی دارند، زیرا آن‌ها می‌دانند که انجام مأموریت اولیه به‌طور فوق‌العاده دشوار است که سودآوری را حفظ کرده و رویدادهای پیش‌بینی‌نشده در غیاب یک سیستم کنترل داخلی مؤثر را به حداقل برساند (چن و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین، فرضیه اصلی و کلیدی در تنوری نمایندگی این است که نوع روابط مدیران، بیانگر کارایی اطلاعات و هزینه‌های ریسک‌پذیری است (ایسنهارت^۳، ۱۹۸۹: ۴۹۰). این روابط نشان می‌دهد که مسئولیت‌ها و اقدامات مدیر مالی و مؤسسات حسابرسی خارجی تأثیر مجزا بر روی اصول (به‌عنوان مثال شرکت) دارند.

1. Li et al

2. Baltaci and Yilmaz

3. Eisenhardt

مدیران پس از انتصاب در سمت شغلی خود، به این دلیل که دوره تصدی بلندمدتی را برای خود پیش‌بینی نمی‌کنند، الزاماً در جهت منافع سهامداران حرکت نمی‌کنند، بلکه در مدت کوتاهی که در این سمت قرار می‌گیرند در راستای رسیدن به منافع خود نیز تلاش می‌کنند (مظاهری و همکاران، ۱۳۹۲). برای جلوگیری از چنین سوءاستفاده‌هایی، سازمان‌ها کنترل‌های شدیدی را برای محدود کردن توانایی افراد در سطوح مدیریت ارشد، به‌منظور عدم استفاده آن‌ها از موقعیتشان در دستیابی به منافع شخصی به کار می‌گیرند (مک نالتی، ۲۰۱۱). در این راستا، وجود سیستم کنترلی از دستیابی به اهداف سازمان و درعین‌حال، از منافع تمام گروه‌های ذینفع حفاظت می‌کند (ایسنهارت، ۱۹۸۹: ۴۹۰). از سوی دیگر، پیشرفت سریع در فناوری اطلاعات، ضرورت بهنگام‌سازی راهنمایی‌های کنترل‌های داخلی در رابطه با سامانه‌های نوین رایانه‌ای را ایجاد می‌کند. بنابراین، مدیران نیز برای اطمینان از اینکه فعالیت‌ها در کنترل بوده و اثربخش هستند، باید در صورت لزوم بروز شوند (کریاسی یزدی، ۱۳۸۴). چنین انگیزه‌ای برای ایجاد تغییرات مدیریتی، از این منظر دیده می‌شود که مدیران جدید سرمایه‌های ارزشمندی هستند که می‌توانند با تجربیات خود منجر به بازسازی و بهبود موارد ضعف در کنترل‌های داخلی شوند و حضور آن‌ها نشان‌دهنده تمایل و توانایی پاسخ دادن به رویدادهای منفی و ضعف در کنترل‌های داخلی است (آگراور و کوپر، ۲۰۰۷). در این راستا شرکت‌ها به‌منظور بهبود در کنترل‌های داخلی خود به تغییر مدیران به‌ویژه مدیران مالی و یا گردش حسابرس خارجی اقدام می‌کنند. همچنین، پژوهش‌های بسیاری نشان داده که بین ضعف کنترل‌های داخلی با تغییرات مدیران رده‌بالای شرکت، رابطه معناداری وجود دارد (جانستون و همکاران، ۲۰۱۱: ۳۷۷).

همچنین، هیئت‌مدیره، مدیران و حسابرسان خارجی در تلاش هستند که اطمینان حاصل نمایند که سازمان‌ها دارای کنترل‌های داخلی قوی به‌منظور از بین بردن خسارت و زیان‌های ناشی از تقلب هستند. بدیهی است که تقلب در بازار سرمایه در قالب‌هایی صورت می‌گیرد که نوعی توجیه فریبنده نیز به همراه دارد. این تقلب‌ها عموماً در قالب حساب‌سازی و ارائه اطلاعات نادرست صورت

-
1. Agrawal and Cooper
  2. Johnstone et al

می‌گیرد. از طرفی ممکن است که حسابرسان در مقابل فشارهای مدیریتی بسیاری از مدیران این شرکت‌ها، همچون مدیرعامل یا مدیر مالی در برابر اینگونه تقلب‌ها تسلیم شوند (دوانی، ۱۳۸۴: ۴). قانون ساریینزآکسلی انتظارات از حسابرسان خارجی را نسبت به نقاط ضعف کنترل‌های داخلی بررسی نمود. به موجب این قانون، حسابرسان ملزم به ارائه گزارش نسبت به اثربخشی کنترل‌های داخلی شرکت‌های دولتی شدند. در واقع حسابرسان ملزم به این هستند که گزارش کنند که آیا شرکت‌ها در سیستم‌های کنترلی خود با ضعف کنترل‌های داخلی مواجه هستند یا خیر؟ (تپالاگول و لین، ۲۰۱۵). ضعف کنترل‌های داخلی توسط هیئت نظارت بر حسابداری شرکت‌های عام به عنوان یک کمبود در کنترل‌های داخلی، تعریف می‌شود که می‌تواند منجر به تحریف با اهمیت در گزارشگری مالی یک سازمان شود (کالدرون و همکاران، ۲۰۱۲). در واقع حسابرسی موجب تقویت اعتماد سرمایه‌گذاران، سهامداران و هیئت‌مدیره شرکت‌ها نسبت به صورت‌های مالی می‌شود و اطمینان از اینکه این گزارش‌ها بر مبنای اصول پذیرفته‌شده حسابداری تهیه شده‌اند. همچنین، حسابرسان مسئولیت اظهار نظر نسبت به کیفیت گزارش‌های مالی را بر عهده دارند و انتظار می‌رود که به نقاط ضعف در کنترل‌های داخلی موجود در یک شرکت توجه کنند. از سوی دیگر، مطالعات پیشین نشان داده‌اند که به هنگام بررسی رویدادها و رفتارهای موجود در سازمان تمایل افراد و مسئولین بیشتر به سمتی هدایت می‌شود که موارد ضعف در کنترل‌های داخلی را به عملکرد حسابرسان ارتباط دهند (ملکیان و همکاران، ۱۳۹۷: ۷۱). به عنوان مثال، گردش حسابرس ممکن است گاهی به دلیل مسائل مربوط به حسابداری موجودی‌ها رخ دهد که ممکن است طی فرآیند حسابرسی صورت‌های مالی دوره قبل کشف نشده باشد. به دلیل اشتباهاتی که در حسابداری موجودی‌ها رخ می‌دهد، اطمینان حسابرسان کاهش می‌یابد و ممکن است موجب بروز موارد بیشتری از این اشتباهات در دوره‌های بعدی در حسابداری موجودی‌ها شود (هاریس، ۲۰۱۶). همچنین، سیونات و هال^۳ (۲۰۱۱: ۱) ابراز نموده‌اند که بین گردش حسابرس و ضعف کنترل‌های داخلی موجود در یک شرکت، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد.

---

1. Tepalagul & Lin
2. Calderon et al
3. Thevenot & Hall

هزینه‌های نمایندگی، افشای کنترل‌های داخلی و تصدی حسابرس

از دیدگاه مشکلات نمایندگی فرض می‌شود ضعف کنترل‌های داخلی بیش‌تر در شرکت‌های بزرگ، ناشی از انتخاب یک نماینده به‌منظور انجام یک سری وظایف برای رسیدن به بهترین اهداف مالکان در مقابل رعایت اصول نمایندگی است (هاریس، ۲۰۱۶: ۴۱). مسئله نمایندگی یکی از بااهمیت‌ترین انواع تحقیقات حسابداری است که ریشه‌های آن را می‌توان در مدیریت مالی و اقتصاد دانست. براساس نظریه نمایندگی، مدیران به‌عنوان نمایندگان (مالکان شرکت)، به‌منظور افزایش منافع خویش، منافع صاحبان سرمایه را نادیده می‌گیرند. بنابراین، تضاد منافی بین مدیران و صاحبان سرمایه، وجود دارد که از آن به‌عنوان رابطه نمایندگی یاد می‌شود. با ایجاد تضاد منافع بین سهامداران و مدیران، سهامداران می‌بایست مخارجی را متحمل شوند که به چنین مخارجی، هزینه‌های نمایندگی گفته می‌شود. تئوری نمایندگی توضیح چگونه عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران و مدیران را می‌توان با نظارت بر نگرش‌های فرصت‌طلبانه مدیران کاهش داد (بادآورنهدی و همکاران، ۱۳۹۷). بنابراین، افشای اطلاعات مربوط به ساختار کنترل‌های داخلی به‌عنوان جایگزینی برای فعالیت‌های نظارتی در نظر گرفته می‌شود. همچنین، هرچه هزینه‌های نمایندگی در یک شرکت افزایش یابد، نشان‌دهنده افزایش شدت تضاد منافع در آن شرکت است (جنسن و مک‌کلینگ^۱، ۱۹۷۶). نتایج بسیاری از پژوهش‌ها نشان داده است که سهامداران عمده بیرونی دارای تأثیر بیشتری در تقلیل هزینه‌های نمایندگی هستند، زیرا سهامداران عمده انگیزه زیادی برای نظارت بر مدیران دارند و می‌توانند به‌طور مؤثرتری این کار را انجام دهند. بنابراین، افزایش در مالکیت سهامداران عمده منجر به همسویی بیشتر فعالیت‌های مدیران اجرایی شرکت و سهامداران می‌شود. از سوی دیگر، مالکیت متمرکز به‌صورت قابل توجهی در سهامداران عمده ایجاد انگیزه می‌کند و به موازات افزایش سهم متمرکز آن‌ها در شرکت، انگیزه‌های آن‌ها نیز برای بهبود عملیات شرکت و کنترل مدیریت، بیشتر می‌شود. علاوه بر آن، تمرکز مالکیت باعث بهبود نظارت بر عملکرد مدیریت و کاهش هزینه‌های نمایندگی ناشی از ریسک عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و مالکان می‌شود (جمالی و کرمی، ۱۳۹۵).

1. Jensen and Meckling

با شکل‌گیری رابطه نمایندگی، افراد ذینفع جهت همسو ساختن منافع سایرین با خود یا به حداقل رساندن آثار ناشی از تضاد منافع باید متحمل هزینه‌های نمایندگی شوند. مدیر که در کانون این تضاد منافع قرار دارد، با ارائه اطلاعات مالی شرکت سعی می‌کند تا هزینه‌های نمایندگی را کاهش دهد، اما به علت اختیارات مدیریت و نیاز به نظارت بر عملکرد مدیر، قضاوت کارشناسانه حسابرس مستقل نیز مطرح می‌شود. با وجود اینکه اعتقاد بر این است که حسابرسی به‌عنوان ابزاری جهت کاهش هزینه‌های نمایندگی است، اما در انتخاب حسابرس موازنه بین هزینه‌های نمایندگی و سایر هزینه‌های مربوط به تعویض حسابرس، موضوعی است که در ادبیات حسابرسی مطالب‌اندکی در مورد آن وجود دارد. در سال‌های اخیر به دلیل بحران‌های مالی، تضاد بین منافع نمایندگی و هزینه‌های تعویض حسابرس در کانون توجه مباحث مربوط به طول دوره تصدی حسابرس قرار گرفته است. تصمیم‌گیری راجع به کاهش طول دوره تصدی و تعویض حسابرس غالباً با توجه به میزان کاهش در هزینه‌های نمایندگی و یا بهبود کیفیت حسابرسی اتخاذ می‌گردد. به همین دلیل انتظار می‌رود طول دوره تصدی حسابرس با تغییر هزینه‌های نمایندگی رابطه معنی‌داری داشته باشد؛ بدین‌صورت که با افزایش دوره تصدی حسابرسی، هزینه‌های نمایندگی افزایش می‌یابد. بنابراین، می‌توان چنین استدلال نمود شرکت‌هایی که به دلیل شدت تضاد منافع در آن‌ها دارای هزینه‌های نمایندگی بیشتری هستند، دارای روابط پایدارتری با حسابرس بوده و در نتیجه دوره تصدی حسابرس در آن‌ها بیشتر است و بالعکس (قیطاسی و همکاران، ۱۳۹۵). همچنین، به نظر می‌رسد که در شرکت‌هایی با هزینه‌های نمایندگی کمتر، کاهش دوره تصدی حسابرس موجب افزایش نقاط ضعف کنترل‌های داخلی گردد.

مند و منگسو^۱ (۲۰۱۳: ۱۱۹) در پژوهش خود با عنوان "آیا اصلاحیه‌های مالی منجر به گردش حسابرسان می‌شود؟" نشان دادند که بازسازی اطلاعات مالی و تجدید ارائه صورت‌های مالی منجر به گردش حسابرسان خواهد شد. تحقیقات مند و منگسو بر این تئوری بنا بود که زمان بازسازی و اصلاح اطلاعات مالی، بین گردش حسابرس خارجی و ضعف کارفرما، یک رابطه معنادار وجود دارد.

هاریس (۲۰۱۶: ۸۵)، در پژوهشی با عنوان "مطالعه کمی تأثیر گردش حسابرس و گردش مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی" به این نتیجه دست یافت که بین تغییر مدیر مالی و ضعف کنترل‌های داخلی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. درحالی‌که نتایج او نشان داد که بین گردش حسابرس و ضعف کنترل‌های داخلی رابطه معناداری وجود ندارد.

لی و همکاران (۲۰۱۹: ۱) در پژوهشی با عنوان "تغییر مدیرعاملو یا مدیران مالی و اصلاح نقاط ضعف سیستم‌های فناوری اطلاعات" به بررسی تغییر مدیرعامل و مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی و ضعف سیستم‌های اطلاعاتی پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که تغییر مدیرعامل و مدیر مالی با نقاط ضعف کنترل‌های داخلی در ارتباط است. به عبارتی، تغییر مدیرعامل باعث بهبود اصلاحات در نقاط ضعف سیستم‌های اطلاعاتی می‌گردد، درحالی‌که تغییر مدیر مالی نه تنها موجب اصلاح نقاط ضعف کنترل‌های اطلاعاتی نمی‌گردد، بلکه در ایجاد نقاط ضعف کنترل‌های داخلی نیز اثر معنادار و مثبتی دارد.

پیغه و همکاران (۲۰۱۹: ۲۹) در پژوهشی با عنوان "تغییر مدیرعامل و ضعف کنترل‌های داخلی"، به بررسی رابطه بین تغییر مدیرعامل و ضعف کنترل‌های داخلی پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که بین تغییر مدیرعامل و ضعف کنترل‌های داخلی رابطه معناداری وجود ندارد. بنابراین، ایجاد کنترل داخلی مناسب صرفاً به مدیران عامل وابسته نیست، بلکه ممکن است مستلزم کارکنان متعهد باشد که از ارزش‌های اخلاقی قوی خودداری نکنند.

لیو و هانگ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان "انتصاب حسابرس جدید، پذیرش داوطلبانه قانون سارینز آکسلی و اصلاح ضعف کنترل‌های داخلی: شواهدی از شرکت‌های خارجی فهرست شده در ایالات متحده"، نشان دادند که شرکت‌هایی که حسابرسان جدیدی را بعد از چند دوره تصدی استخدام می‌کنند، احتمالاً نقاط ضعف کنترل‌های داخلی خود را به‌طور مؤثر در سال بعد اصلاح می‌کنند. همچنین، اصلاح ضعف‌های کنترل داخلی به‌طور قابل توجهی کیفیت سود را بهبود می‌بخشد.

لی و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان "تأثیر سرمایه‌گذاران نهادی خارجی واجد شرایط بر کیفیت کنترل‌های داخلی: شواهدی از کشور چین"، به بررسی اثر سرمایه‌گذاران نهادی خارجی

واجد شرایط بر کیفیت کنترل‌های داخلی شرکت‌ها به‌منظور کاهش عدم تقارن اطلاعات پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که کیفیت سرمایه‌گذاران نهادی خارجی بر ارتقا کیفیت کنترل‌های داخلی و کاهش ضعف کنترل‌های داخلی اثر معناداری دارد. به‌ویژه، تمرکز مالکیت بالاتر سرمایه‌گذاران موجب بهبود کیفیت کنترل‌های داخلی و بهبود عملکرد عملیاتی شرکت‌ها می‌شود.

قیطاسی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان "بررسی تأثیر دوره تصدی حسابرسی بر هزینه‌های نمایندگی"، به این نتیجه دست یافتند که بین دوره تصدی حسابرسی با هزینه‌های نمایندگی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. بنابراین، شرکت‌هایی که به دلیل شدت تضاد منافع در آن‌ها دارای هزینه‌های نمایندگی بیشتری هستند، دارای روابط پایدارتری با حسابرسی بوده و در نتیجه دوره تصدی حسابرسی در آن‌ها بیشتر است.

عباسی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان "تأثیر ریسک کنترل داخلی بر مشکلات نمایندگی"، به این نتیجه دست یافتند که ریسک کنترل داخلی بر مشکلات نمایندگی تأثیر معنادار و مثبتی دارد. بنابراین، در شرکت‌هایی که هزینه‌های نمایندگی بالاتر است، ضعف کنترل‌های داخلی بیشتر بوده است.

ولی‌زاده لاریجانی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان "رابطه‌ی دوره تصدی و چرخش حسابرسان مستقل با گزارش نقاط ضعف بااهمیت کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی"، به این نتیجه دست یافتند که بین دوره تصدی حسابرسان مستقل (در سطح موسسه و شریک) و چرخش مؤسسه حسابرسی با افشای نقاط ضعف بااهمیت کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی در گزارش حسابرسان مستقل، رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد، اما بین چرخش شریک موسسه حسابرسی با افشای نقاط ضعف بااهمیت جدید کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی در گزارش حسابرسان مستقل، رابطه معنی‌داری مشاهده نگردید.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول پژوهش: تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار دارد.

فرضیه دوم پژوهش: گردش حسابرسان بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار دارد.

- فرضیه فرعی اول: گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار دارد.
- فرضیه فرعی دوم: گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار دارد.
- فرضیه سوم پژوهش: اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، قوی‌تر است.
- فرضیه چهارم پژوهش: اثر گردش حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، قوی‌تر است.
- فرضیه فرعی اول: اثر گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، قوی‌تر است.
- فرضیه فرعی دوم: اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، ضعیف‌تر است.

روش‌شناسی پژوهش

جامعه آماری این پژوهش، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. این پژوهش برای یک دوره هفت‌ساله (۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸) که در مجموع شامل ۶۰۹ سال/شرکت می‌باشد، موردبررسی قرار گرفته است. در واقع نمونه آماری به روش حذف سیستماتیک انتخاب شده است. در این روش ابتدا شرایطی جهت انتخاب نمونه تعریف شده و شرکت‌های فاقد شرایط مذکور از نمونه حذف شده‌اند. از طرفی پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های نیمه تجربی (به دنبال بیان رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته) و پس‌رویدادی (با توجه به اطلاعات گذشته) است. همچنین، با توجه به تقسیم‌بندی برحسب روش پژوهش، پژوهش حاضر بر اساس روش‌های توصیفی و علی صورت گرفته و از لحاظ هدف کاربردی می‌باشد. داده‌های این پژوهش پس از استخراج و گردآوری از طریق بانک‌های اطلاعاتی سازمان بورس اوراق بهادار تهران و نرم‌افزار تدبیرپرداز، در محیط نرم‌افزار اکسل و با استفاده از نرم‌افزارهای آماری ایویوز نسخه ۱۰ و استاتا نسخه ۱۵، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

نگاره ۱: روند انتخاب نمونه آماری پژوهش

۳۴۱	کلیه شرکت‌های فعال پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
(۹۸)	شرکت‌هایی که سال مالی آن‌ها به پایان اسفندماه ختم نشده است.
(۳۶)	شرکت‌های سرمایه‌گذاری، بیمه، بانک‌ها و مؤسسات تأمین مالی
(۴۳)	شرکت طی دوره پژوهش تغییر سال مالی و توقف عملیاتی بیشتر از شش ماه نداشته باشد.
(۷۷)	کلیه اطلاعات موردنیاز از شرکت‌ها برای پژوهش در دسترس نباشد.
۸۷	تعداد شرکت‌های انتخابی

مدل‌ها و متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته: ضعف کنترل‌های داخلی

کنترل‌های داخلی به‌عنوان سیاست‌ها و رویه‌هایی درون‌سازمانی به‌منظور رسیدن به اهداف موردنظر از طریق روش‌هایی با قابلیت آموزش، گزارش‌دهی و ردیابی تعریف شده‌اند (لتقل^۱، ۲۰۱۳). کنترل‌های داخلی همچنین، برای نظارت بر اثربخشی نیز استفاده می‌شوند (ملون و مارلی^۲، ۲۰۱۳).

ICW=نقاط ضعف بااهمیت کنترل داخلی از گزارش حسابرسان مستقل به‌دست آمده است. طبق چک لیست کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی مصوب سازمان بورس اوراق بهادار از سال ۱۳۹۱ به بعد حسابرس شرکت مکلف شده است کنترل‌های داخلی شرکت را بررسی نموده و مواردی که حاکی از عدم رعایت یا عدم اجرای مطلوب کنترل‌های داخلی می‌باشد را در گزارش حسابرسی افشا کند. با توجه به اینکه در گزارش حسابرسی تنها نقاط ضعف بااهمیت کنترل‌های داخلی شرکت به‌عنوان بند شرط ارائه می‌گردد و از ارائه همه نقاط ضعف که حسابرس قبلاً در نامه مدیریت به آن‌ها پرداخته است، پرهیز می‌گردد، بنابراین تمرکز پژوهش حاضر بر بندهای ذیل مسئولیت‌های قانونی گزارش حسابرسی شرکت‌ها می‌باشد (غفاری قاضیانی و همکاران، ۱۴۰۰). بر این اساس، مشابه با پژوهش مانسیف و همکاران^۳ (۲۰۱۲) و غفاری قاضیانی و همکاران (۱۴۰۰) اگر شرکت حداقل یک ضعف در سیستم کنترل‌های داخلی داشته باشد، عدد ۱ و در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود.

1. Lenghel
2. Mellon & Marley
3. Munsif et al

متغیرهای مستقل: تغییر مدیر مالی و گردش حسابرس

تغییر مدیر مالی (CFO)

تغییر مدیر مالی به‌عنوان تغییر در موقعیت پرسنلی مدیر مالی تعریف شده است (کراگ و همکاران، ۲۰۱۴). بنابراین، به‌منظور اندازه‌گیری تغییر مدیر مالی مشابه پژوهش‌های وانگ و هونگ (۲۰۱۳: ۳۳۷) و کیم (۲۰۱۷: ۳۵) از متغیر مجازی (۱ و ۰) استفاده شده است. بر این اساس، اگر مدیر مالی در سال جاری نسبت به سال قبل تغییر کرده باشد، عدد ۱ و در غیر این صورت مقدار صفر را اختیار می‌کند. همچنین، اگر در سال جاری مدیر مالی برای بار نخست به سمت مدیریت مالی منصوب شده باشد، به‌عنوان تغییر در این سمت لحاظ شده است. نتایج پژوهش هاریس (۲۰۱۶)، وانگ و هونگ (۲۰۱۳) و پژوهش‌های مشابه نشان داده است که عوامل مختلفی همچون سن، جنسیت، نژاد، میزان تجربه کاری و سطح تحصیلات می‌تواند به هنگام تعویض مدیران مورد توجه قرار گیرد (هاریس، ۲۰۱۶: ۸۴). در این راستا به‌منظور جمع‌آوری داده‌های مربوط به تغییر مدیر مالی، از اطلاعات مربوط مدیران اجرایی در گزارش هیئت‌مدیره از سامانه اطلاع‌رسانی کدال، وب‌سایت شرکت‌های مورد بررسی و همچنین مکاتبات با شرکت‌های مورد مطالعه جمع‌آوری شده است.

گردش اجباری حسابرس (MAT) و گردش اختیاری حسابرس (VAT)

گردش حسابرس به‌عنوان تغییر در موقعیت حسابرس تعریف می‌شود (کراگ و همکاران، ۲۰۱۴). بدین منظور در این پژوهش، منظور از گردش حسابرس به تغییر در موقعیت یا تصدی حسابرس مستقل (خارجی) برمی‌گردد. گردش حسابرس و یا تغییر مؤسسه حسابرسی پس از انجام چند دوره حسابرسی واحدهای مورد رسیدگی است که بر اساس مقررات یا تصویب مجامع عمومی انجام می‌شود. این کار، موافقان و مخالفان بسیاری دارد (حساس یگانه و جعفری، ۱۳۸۹). مشابه با پژوهش داغانی و همکاران (۱۳۹۵)، از یک دوره چهارساله برای گردش اجباری حسابرس استفاده شده است و در صورتی گردش‌های اختیاری (داوطلبانه) شناسایی می‌شود که حسابرس مستقل یک شرکت

نسبت به حسابرس سال گذشته تغییر کرده باشد، به استثنای گردش‌هایی که پس از یک دوره متوالی ۴ ساله تغییر پیدا کرده باشد.

متغیر تعدیل کننده: هزینه‌های نمایندگی

در پژوهش حاضر از نسبت کیوتوین (مجموع ارزش بازار سهام شرکت و ارزش بدهی‌ها تقسیم بر دارایی‌ها) و تمرکز مالکیت به عنوان دو شاخص جهت سنجش هزینه‌های نمایندگی استفاده گردیده است. نسبت کیوتوین عموماً به عنوان معیاری از عملکرد مدیریت به کار می‌رود. اعتقاد بر این است که عملکرد ضعیف مدیریت، موجب اخذ تصمیم‌هایی می‌شود که هزینه‌های نمایندگی را افزایش خواهد داد. از این رو، نسبت کیوتوین پایین‌تر که بیانگر عملکرد ضعیف مدیران است، نشان‌دهنده وجود مشکلات نمایندگی است (قیطاسی و همکاران، ۱۳۹۵). از سوی دیگر، تمرکز مالکیت به حالتی اطلاق می‌شود که میزان درخور ملاحظه‌ای از سهام شرکت به سهامداران عمده (اکثریت) تعلق داشته باشد و نشان می‌دهد چند درصد سهام شرکت در دست عده محدودی قرار دارد (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۸). هزینه‌های نمایندگی، در شرکت‌هایی که تمرکز مالکیت سهامداران در آن‌ها بیشتر است، به خاطر همسویی اهداف مدیر و سهامداران، پایین‌تر می‌باشد، زیرا سهامداران عمده به واسطه داشتن اطلاعات کافی، می‌توانند بر عملکرد مدیریت کنترل بهتری داشته باشند. تمرکز مالکیت از طریق درصد سهام تحت تملک بزرگترین سهامدار شرکت (درصد مالکیت سهام در اختیار سهامداران بالای ۵ درصد) به دست می‌آید (مطلبیان چالستری و مصطفوی، ۱۳۹۸).

متغیرهای کنترلی

در پژوهش حاضر از متغیرهای کنترلی زیر مشابه پژوهش اشبوق و همکاران^۱ (۲۰۰۸)، هاریس (۲۰۱۶) و میترا و همکاران (۲۰۱۷) به ترتیب زیر استفاده شده است.

اندازه شرکت (SIZE): لگاریتم کل دارایی‌های شرکت است. شرکت‌های کوچک‌تر که از نظر مالی ضعیف‌تر و تازه تأسیس هستند و دارای رشد درآمد می‌باشند، دارای نقاط ضعف بیشتر در کنترل‌های داخلی

1. Ashbaugh et al

خود هستند (هاریس، ۲۰۱۶). اهرم مالی (LEV): نسبت کل بدهی‌های شرکت به کل دارایی‌های است. در شرکت‌هایی با اهرم مالی بیشتر، افزایش نقاط ضعف کنترل‌های داخلی بیشتر است (دانگ و همکاران^۱، ۲۰۱۵). نسبت موجودی کالا به کل دارایی‌های شرکت (INV): موجودی کالاها در شرکت‌ها به دلیل سرعت یا از بین رفتن همواره نیاز به کنترل‌های داخلی قوی دارند و همواره انتظار می‌رود در شرکت‌هایی با موجودی کالای بالا، نقاط ضعف کنترل‌های داخلی بیشتر باشد (حاجیها و حسین نژاد، ۱۳۹۴). زیان شرکت (LOSS): اگر سود قبل از اقلام غیرمترقبه منفی شود عدد ۱ و در غیر این صورت صفر را اختیار می‌کند. شرکت‌های دارای زیان و یا درآمد کمتر، دارای نقاط ضعف کنترل‌های داخلی بیشتری می‌باشند (حاجیها و حسین نژاد، ۱۳۹۴). لگاریتم تعداد بخش‌های جغرافیایی و عملیاتی (SEGMENT): انتظار می‌رود شرکت‌های با ضعف کنترل داخلی شرکت‌هایی کوچک، با عملیات مالی پیچیده‌تر، و از نظر مالی ضعیف‌تر و دارای رشد کمتری باشند (دانگ و همکاران، ۲۰۱۵). متغیر ساختگی (FOREIGN): اگر شرکت دارای معاملات خارجی باشد ۱ و در غیر این صورت عدد صفر را اختیار می‌کند. نتایج پژوهش دانگ و همکاران (۲۰۱۵) نشان داده است که شرکت‌هایی با معاملات خارجی بیشتر و رشد کمتر، کمتر تمایل دارند نقاط ضعف خود را افشا کنند. متغیر ساختگی (M&A): اگر شرکت دارای فعالیت‌های ادغام و ترکیب باشد عدد ۱ و در غیر این صورت صفر را اختیار می‌کند. اندازه حسابرس (BIG): اگر صورت‌های مالی شرکت توسط سازمان حسابرسی، حسابرسی شده باشد ۱ در غیر این صورت عدد صفر را اختیار می‌نماید. نتایج پژوهش فخاری و کبیری (۱۳۹۷) نشان داده است که کیفیت حسابرسی و نوع حسابرسی بر افزایش ضعف کنترل‌های داخلی اثر معناداری دارد. تجدید ارائه صورت‌های مالی (RESTATE): اگر صورت‌های مالی شرکت در طی سال مالی مجدداً اصلاح یا تجدید ارائه شده باشند ۱، در غیر این صورت صفر را اختیار می‌کند. احتمال ورشکستگی شرکت (RZSCORE): این شاخص نشان‌دهنده ورشکستگی شرکت‌ها است که از طریق مدل آلتمن که توسط پورحیدری و کوپائی حاجی (۱۳۸۹) تعدیل و محاسبه شده است، اندازه‌گیری می‌شود. محققان بسیاری همچون اشبوق و همکاران (۲۰۰۸) نشان دادند که بین ضعف در کنترل‌های داخلی و وجود زیان، ورشکستگی شرکت‌ها رابطه معناداری وجود دارد. همچنین، در شرکت‌های با ضعف عمده در کنترل‌های داخلی، اصلاح و تجدید ارزیابی صورت‌های مالی و تجدید ساختار سازمانی در آن‌ها بیشتر است.

مدل آزمون فرضیه‌ها

آزمون فرضیه اول: تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار دارد.

$$ICW_{it} = \beta_0 + \beta_1 CFO_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 INV_{it} + \beta_5 LOSS_{it} + \beta_6 SEGMENT_{it} + \beta_7 FOREIGN_{it} + \beta_8 M \& A_{it} + \beta_9 BIG_{it} + \beta_{10} RESTATE_{it} + \beta_{11} RZSCORE_{it} + \varepsilon_{it}$$

آزمون فرضیه دوم: گردش حسابرس (اختیاری یا اجباری) بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار دارد.

$$ICW_{it} = \beta_0 + \beta_1 MAT_{it} + \beta_2 VAT_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 INV_{it} + \beta_6 LOSS_{it} + \beta_7 SEGMENT_{it} + \beta_8 FOREIGN_{it} + \beta_9 M \& A_{it} + \beta_{10} BIG_{it} + \beta_{11} RESTATE_{it} + \beta_{12} RZSCORE_{it} + \varepsilon_{it}$$

آزمون فرضیه سوم: اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، قوی‌تر است.

$$ICW_{it} = \beta_0 + \beta_1 CFO_{it} + \beta_2 QTB_{it} + \beta_3 OWN_{it} + \beta_4 QTB * CFO_{it} + \beta_5 OWN * CFO_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 INV_{it} + \beta_9 LOSS_{it} + \beta_{10} SEGMENT_{it} + \beta_{11} FOREIGN_{it} + \beta_{12} M \& A_{it} + \beta_{13} BIG_{it} + \beta_{14} RESTATE_{it} + \beta_{15} RZSCORE_{it} + \varepsilon_{it}$$

آزمون فرضیه چهارم: اثر گردش حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات

نمایندگی، قوی‌تر است.

$$ICW_{it} = \beta_0 + \beta_1 MAT_{it} + \beta_2 VAT_{it} + \beta_3 QTB_{it} + \beta_4 OWN_{it} + \beta_5 QTB * MAT_{it} + \beta_6 OWN * MAT_{it} + \beta_7 QTB * VAT_{it} + \beta_8 OWN * VAT_{it} + \beta_9 SIZE_{it} + \beta_{10} LEV_{it} + \beta_{11} INV_{it} + \beta_{12} LOSS_{it} + \beta_{13} SEGMENT_{it} + \beta_{14} FOREIGN_{it} + \beta_{15} M \& A_{it} + \beta_{16} BIG_{it} + \beta_{17} RESTATE_{it} + \beta_{18} RZSCORE_{it} + \varepsilon_{it}$$

یافته‌های پژوهش

در روند تخمین الگوی مناسب برای این پژوهش ابتدا بعد از آمار توصیفی داده‌های پژوهش، آزمون ایستایی (مانایی) داده‌ها از طریق آزمون لیون، لین و چو (۲۰۰۰)، به منظور اجتناب از رگرسیون کاذب انجام شد. نتایج آزمون مانایی متغیرها نشان داد که کلیه متغیرها در سطح مانا هستند و در ادامه از آزمون F-لیمر به منظور تعیین ترکیبی (پنل) یا تلفیقی بودن داده‌ها و از آزمون هاسمن برای برآورد اثرات ثابت در مقابل اثرات تصادفی استفاده شده است. در نهایت از آنجا که متغیر وابسته این پژوهش (ضعف کنترل‌های داخلی)، دو وجهی و دارای مقادیر (۱ و ۰) می‌باشد، مدل لاجیت با اثرات تصادفی به عنوان یک مدل لاجستیک به منظور تخمین نهایی مدل‌های پژوهش انتخاب گردید.

آمار توصیفی

به منظور بررسی و تجزیه و تحلیل اولیه داده‌ها، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش محاسبه و در نگاره (۲) نشان داده شده است. بر اساس نتایج نگاره (۲) مشاهده گردید میانگین شرکت‌هایی که دچار ضعف کنترل‌های داخلی شده‌اند ۰/۴۹ است که سازگار با یافته‌های پژوهش اورادی و همکاران (۱۳۹۶) است. همچنین به طور متوسط شرکت‌ها به ترتیب ۰/۲۰ و ۰/۲۷ سالانه مدیر مالی و حسابرس خود را تغییر داده‌اند. از سوی دیگر، طبق نتایج بیش‌ترین انحراف معیار مربوط به متغیر اندازه شرکت با مقدار ۱/۳۱ است و کمترین آن با مقدار ۰/۱۳ مربوط به نسبت موجودی کالا است. بنابراین، هرچقدر انحراف معیار کوچکتر باشد، میزان پراکندگی از میانگین کمتر خواهد بود. در واقع این یافته (کوچک بودن انحراف معیار) حاکی از نرمال بودن نسبی این متغیر و عدم وجود نوسانات شدید در آن می‌باشد.

نگاره ۲. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	میانه	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
ضعف کنترل‌های داخلی	۰/۴۹	۰	۰/۵	۱	۰
تغییر مدیر مالی	۰/۲۰	۰	۰/۴۰	۱	۰
گردش اجباری حسابرس	۰/۱۵	۰	۰/۳۶	۱	۰
گردش اختیاری حسابرس	۰/۲۷	۰	۰/۴۴	۱	۰
نسبت کیوتوین	۱/۵۴	۱/۳۶	۰/۷۱	۶/۶۸	۰/۱۲
تمرکز مالکیت	۰/۶۳۴	۰/۶۸۰	۰/۲۳	۰/۹۹	۰
اندازه شرکت	۱۴/۳۲	۱۴/۱۵	۱/۳۱	۱۹/۳۵	۱۰/۹۶
اهرم مالی	۰/۶۱	۰/۶۲	۰/۲۱	۱/۴۵	۰/۰۶
نسبت موجودی کالا/دارایی	۰/۲۴	۰/۲۳	۰/۱۳	۰/۷۴	۰/۰۱
زیان شرکت	۰/۱۱	۰	۰/۳۲	۱	۰
بخش عملیاتی و جغرافیایی	۱/۷۰	۱/۷۹	۰/۶۹	۳/۳۳	۰/۶۹
معاملات خارجی	۰/۵۹	۱	۰/۴۹	۱	۰
ادغام و ترکیب	۰/۲۹	۰	۰/۴۵	۱	۰
اندازه حسابرس	۰/۲۰	۰	۰/۴۰	۱	۰
اصلاح و تجدید ارائه	۰/۳۴	۰	۰/۴۷	۱	۰
شاخص ورشکستگی	۰/۵۱	۱	۰/۵۰	۱	۰

در ادامه این بخش، اطلاعات متغیرها بر اساس وجود نقاط ضعف کنترل‌های داخلی و عدم وجود ضعف کنترل‌های داخلی به دو دسته تقسیم و باهم مقایسه می‌شوند. معیار مناسب برای ارزیابی استفاده از میانگین متغیرها است. در یک ارزیابی کلی می‌توان به این نتیجه رسید که در شرکت‌هایی که نقاط ضعف کنترل‌های داخلی را افشا کرده‌اند، میانگین تغییر مدیر مالی، گردش اختیاری حسابرس، اندازه شرکت، اهرم مالی، لگاریتم بخش‌های جغرافیایی و اندازه حسابرس بیشتر دیده می‌شود؛ از طرفی مشاهده می‌شود شرکت‌هایی که میانگین بالاتری از زیان، تجدید ارائه و ورشکستگی داشته‌اند، شرکت‌هایی با نقاط ضعف کنترل‌های داخلی بوده‌اند (نگاره ۳).

نگاره ۳. مقایسه میانگین داده‌ها بین شرکت‌های با نقاط ضعف کنترل‌های داخلی و فاقد نقاط ضعف کنترل‌های داخلی

متغیر	ICW=0	ICW=1	متغیر	ICW=0	ICW=1
CFO	۰/۱۵	۰/۲۵	LOSS	۰/۰۷	۰/۱۶
MAT	۰/۱۶	۰/۱۵	SEGMENT	۱/۶۳	۱/۷۷
VAT	۰/۲۱	۰/۳۴	FOREIGN	۰/۶۳	۰/۵۶
SIZE	۱۴/۱۱	۱۴/۵۳	M&A	۰/۲۲	۰/۳۶
LEV	۰/۵۹	۰/۶۳	BIG	۰/۱۴	۰/۲۷
INV	۰/۲۵	۰/۲۳	RESTATE	۰/۲۷	۰/۴۲
QTB	۱/۵۹	۱/۴۸	RZ-SCORE	۰/۵۱	۰/۵۳
OWN	۰/۶۰	۰/۶۶			

برآورد مدل

در پژوهش حاضر جهت برآورد آزمون فرضیه‌ها، از مدل رگرسیون لاجیت بر اساس رویکرد داده‌های پنلی، با اثرات تصادفی استفاده شده است. مدل لاجیت از جمله مدل‌هایی

است که برای الگوسازی پدیده‌هایی مورد استفاده قرار می‌گیرد که متغیر وابسته آن‌ها کمی است و دوطبقه دارند. در رگرسیون لاجیت دو معیار برای بررسی نکویی برازش استفاده می‌شود که مهم‌ترین آن‌ها LR است. این معیار همانند آماره F در رگرسیون معمولی عمل می‌کند. معیار دیگری که برای ارزیابی به کار می‌رود، LogLikelihood است. مقدار این آماره منفی است و هرچه قدر مطلق آن بزرگتر باشد، حاکی از مناسب بودن مدل است. از طرفی به منظور اجتناب از هم خطی بین متغیرهای مستقل می‌بایست وجود هم خطی بین متغیرها را مورد بررسی قرار داد. یکی از راه‌های متداول برای انجام این کار، بررسی عامل تورم واریانس (VIF) است. از آنجا که مقادیر عامل تورم واریانس (VIF) به دست آمده برای کلیه متغیرها در هریک از مدل‌های آزمون فرضیه‌ها کمتر از ۱۰ است. بنابراین، میان متغیرهای مستقل هم خطی شدیدی وجود ندارد.

نتایج آزمون فرضیه‌ها

نتایج آزمون فرضیه اول

نتایج برآورد ضرایب متغیرهای توضیحی مدل لاجیت، سطوح احتمال آماری آن‌ها و تأثیرگذاری این متغیرها بر متغیر وابسته با استفاده از روش حداکثر درست‌نمایی برای تعیین ضعف کنترل‌های داخلی برآورد شده است. با توجه به نگاره (۴) سطح احتمال متغیر تغییر مدیر مالی در سطح ۵ درصد معنادار شده است و علامت مثبت آن حاکی از آن است که افزایش تغییر مدیر مالی احتمال ضعف کنترل‌های داخلی را با توجه به اثرات نهایی به میزان ۰/۳۲ افزایش خواهد داد. برای متغیرهای دوحالتی یا متغیرهای دامی که به صورت صفر و یک می‌باشند، اثر نهایی، تغییر در احتمالات پیش‌بینی شده را بر این مبنا که آیا فرد یا متغیر در حالت مورد نظر قرار دارد یا خیر، را نشان می‌دهد. به طور مثال، در شرکت‌هایی که در طی سال مالی خود، با زیان مواجه بوده‌اند، نقاط ضعف کنترل‌های داخلی ۰/۳۴ درصد بالاتر بوده است. همچنین شرکت‌هایی که در معرض خطر ورشکستگی بوده‌اند، بیشتر با نقاط ضعف کنترل‌های داخلی مواجه هستند و تأثیر این افزایش به میزان ۲۳ درصد بوده است.

نگاره ۴. نتایج بررسی اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی

ICW _{it} = B ₀ + β ₁ CFO _{it} + β ₂ SIZE _{it} + β ₃ LEV _{it} + β ₄ INV _{it} + β ₅ LOSS _{it} + β ₆ SEGMENT _{it} + β ₇ FOREIGN _{it} + β ₈ M&A _{it} + β ₉ BIG _{it} + β ₁₀ RESTATE _{it} + β ₁₁ RZ-SCORE _{it} + ε _{it}					
متغیرها	ضریب	Z آماره	احتمال	اثر نهایی	مقدار (VIF)
C	-۰/۱۴	-۳/۴۴	*۰/۰۰۰	-	-
CFO	۰/۸۰۲	۳/۴۸	*۰/۰۰۰	۰/۳۲۰	۱/۰۳
SIZE	۰/۲۵۸	۲/۴۹	*۰/۰۱۲	۰/۱۰۳	۲/۰۵
LEV	۰/۰۴۱	۰/۰۷۷	۰/۹۳۸	-	۱/۵۰
INV	۰/۲۶۸	۰/۳۴۸	۰/۷۲۷	-	۱/۱۶
LOSS	۰/۸۶۷	۲/۶۷	*۰/۰۰۷	۰/۳۴۵	۱/۲۱
SEGMENT	۰/۲۹۵	۱/۹۰	**۰/۰۵۶	-	۱/۱۲
FOREIGN	-۰/۶۹۲	-۳/۴۴	*۰/۰۰۰	-۰/۲۷۶	۱/۱۲
M&A	۰/۶۳۶	۲/۷۹	*۰/۰۰۵	۰/۲۵۳	۱/۲۱
BIG	۱/۰۲	۴/۰۸	*۰/۰۰۰	۰/۴۱۰	۱/۱۶
RESTATE	۰/۸۶۸	۴/۳۱	*۰/۰۰۰	۰/۳۴۶	۱/۰۷
RZ-SCORS	۰/۵۹۴	۲/۲۹	*۰/۰۲۱	۰/۲۳۶	۱/۹۳
Log Likelihood = -334/929 Likelihood Ratio Test (L.R. ch ² (9)) = 87/05 Probability (prob chi ²) = 0/000					مشخصات مدل رگرسیونی لاجیت
۰/۱۱۵					ضریب مک فادن

* و ** به ترتیب معناداری در سطح ۵ درصد، ۱۰ درصد

نتایج آزمون فرضیه دوم

آزمون فرضیه فرعی اول: این فرضیه به بررسی اثر گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی می‌پردازد. با مراجعه به نگاره (۵) مشخص می‌شود از آنجا که مقدار احتمال این متغیر بیش تر از ۰/۰۵ است. بنابراین، این متغیر بر ضعف کنترل‌های داخلی تأثیر گذار نبوده است. از طرفی نتایج نگاره (۵) نشان می‌دهد که اندازه شرکت، زیان شرکت، ادغام و ترکیب، اندازه حسابرس، اصلاح و تجدید ارائه صورت‌های مالی و همچنین افزایش شاخص ورشکستگی بر میزان ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار و مثبت داشته‌اند، درحالی که متغیر معاملات خارجی بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار و منفی دارد.

نگاره ۵. نتایج بررسی اثر گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی

ICWit= BO + β 1MATit+ β 2SIZEit+ β 3LEVit + β 4INVit + β 5LOSSit + β 6SEGMENTit + β 7FOREIGNit + β 8M&Ait + β 9BIGit+ β 10RESTATEit + β 11RZ-SCOREit+ ϵ i,t					
متغیرها	ضریب	آماره Z	احتمال	اثر نهایی	مقدار (VIF)
C	-۴/۵۵	-۳/۰۹	*۰/۰۰۲	-	-
MAT	۰/۱۱۹	۰/۴۷۴	۰/۶۳۵	-	۱/۰۲
SIZE	۰/۲۳۲	۲/۲۶	*۰/۰۲۳	۰/۰۹۲	۲/۰۳
LEV	۰/۱۵۶	۰/۲۹۹	۰/۷۶۴	-	۱/۵۰
INV	۰/۰۵۳	۰/۰۷۰	۰/۹۴۳	-	۱/۱۶
LOSS	۰/۸۴۲	۲/۶۱	*۰/۰۰۸	۰/۳۳۵	۱/۲۲
SEGMENT	۰/۲۸۲	۱/۸۳	۰/۰۶۶	-	۱/۱۲
FOREIGN	-۰/۶۷۱	-۳/۳۸	*۰/۰۰۰	-۰/۲۶۷	۱/۱۲
M&A	۰/۶۲۷	۲/۷۸	*۰/۰۰۵	۰/۲۵۰	۱/۲۰
BIG	۰/۹۹۴	۳/۹۷	*۰/۰۰۰	۰/۳۹۶	۱/۱۶
RESTATE	۰/۸۲۰	۴/۱۵	*۰/۰۰۰	۰/۳۲۷	۱/۰۶
RZ-SCORE	۰/۵۲۰	۲/۰۳	*۰/۰۴۱	۰/۲۰۷	۱/۹۲
مشخصات مدل رگرسیون لاجیت	Log Likelihood = -341/09 Likelihood Ratio Test (L.R. ch2(9)) = 74/71 Probability (prob chi2) = 0/000				
ضریب مک فادن	۰/۱۰۵				

* و ** به ترتیب معناداری در سطح ۵ درصد، ۱۰ درصد

آزمون فرضیه فرعی دوم: اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی فرضیه دیگری است که در پژوهش حاضر مورد آزمون قرار گرفت. نتایج بررسی این فرضیه در نگاره (۶) ارائه گردیده است. متغیر گردش اختیاری حسابرس با احتمال ۰/۰۰۰ در سطح اطمینان ۰/۹۵ بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار داشته است. از سوی دیگر، نتایج نشان داده است که علامت ضریب برآوردی متغیر گردش اختیاری حسابرس مثبت به دست آمده که نشان‌دهنده افزایش در ضعف کنترل‌های داخلی است. با توجه به اثرات نهایی به ازای هر بار گردش اختیاری حسابرس ۰/۳۹ ضعف کنترل‌های داخلی افزایش خواهد یافت.

نگاره ۶. نتایج بررسی اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی

ICWit= BO + β1VATit+ β2SIZEit +β3LEVit+ β4INVit+ β5LOSSit+ β6SEGMENTit + β7FOREIGNit+ β8M&Ait+ β9BIGit+ β10RESTATEit+ β11RZ-SCOREit+ε i,t					
متغیرها	ضریب	آمار Z	احتمال	اثر نهایی	مقدار (VIF)
C	-۵/۴۰	-۳/۵۴	*۰/۰۰۰	-	-
VAT	۰/۹۹۶	۴/۶۲	*۰/۰۰۰	۰/۳۹۷	۱/۰۶
SIZE	۰/۲۶۴	۲/۵۰	*۰/۰۱۲	۰/۱۰۵	۲/۰۸
LEV	۰/۱۸۸	۰/۳۵۲	۰/۷۲۴	-	۱/۵۰
INV	۰/۲۰۰	۰/۲۵۶	۰/۷۹۷	-	۱/۱۶
LOSS	۰/۸۲۴	۲/۵۲	*۰/۰۱۱	۰/۲۳۸	۱/۲۱
SEGMENT	۰/۲۹۴	۱/۸۷	۰/۰۶۱	-	۱/۱۳
FOREIGN	-۰/۶۷۸	-۳/۳۳	*۰/۰۰۰	-۰/۲۷۰	۱/۱۲
M&A	۰/۶۱۸	۲/۶۸	*۰/۰۰۷	۰/۲۴۶	۱/۲۱
BIG	۱/۱۹	۴/۶۱	*۰/۰۰۰	۰/۴۷۵	۱/۲۰
RESTATE	۰/۸۲۷	۴/۰۹	*۰/۰۰۰	۰/۳۳۰	۱/۰۶
RZ-SCORE	۰/۵۶۶	۲/۱۶	*۰/۰۳۰	۰/۲۲۵	۱/۹۴
Log LikeLihood = -330/07 LikeLihood Ratio Test (L.R. ch2(9)) = 96/75 Probability (prob chi2) = 0/000					مشخصات مدل رگرسیونی لاجیت
۰/۱۲۷					ضریب مک فادن

* و ** به ترتیب معناداری در سطح ۵ درصد، ۱۰ درصد

نتایج آزمون فرضیه سوم

این فرضیه به بررسی اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با وجود مشکلات نمایندگی می‌پردازد. با مراجعه به نگاره (۷) مشخص می‌شود از آنجا که سطح احتمال متغیر تمرکز مالکیت کمتر از ۰/۰۵ بوده است. بنابراین، این متغیر بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر مثبت دارد. همچنین، با توجه به مقدار احتمال متغیر ضرب متقابل (OWN*CFO) کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین، تمرکز مالکیت بر اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی تأثیر گذار بوده است. از آنجا که ضریب آن منفی است، نشان‌دهنده آن است که در شرکت‌هایی مشکلات نمایندگی کمتری وجود دارد، اثر تغییر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی ضعیف‌تر بوده و در شرکت‌هایی با مشکلات

نمایندگی بیشتر این اثر معنادار و مثبت خواهد بود. در نتیجه فرضیه سوم مبنی بر اینکه اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، قوی‌تر است، براساس شاخص تمرکز مالکیت پذیرفته می‌شود. از سوی دیگر، با توجه به اثرات نهایی اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با تمرکز مالکیت بالا (مشکلات نمایندگی کمتر) به میزان ۰/۸۵ کمتر خواهد بود.

نگاره ۷. نتایج بررسی اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی

متغیرها	ضریب	آماره Z	احتمال	اثر نهایی	مقدار (VIF)
C	-۶/۰۹	-۳/۶۴	*۰/۰۰۰	-	-
CFO	۲/۳۷	۲/۵۹	*۰/۰۰۹	۰/۹۴۸	۴/۱۴
QTB	-۰/۰۲۲	-۰/۱۴۳	۰/۸۸۵	-	۱/۳۹
OWN	۲/۰۴	۴/۰۴	*۰/۰۰۰	۰/۸۱۴	۱/۵۶
QTB*CFO	-۰/۱۲۳	-۰/۳۷۶	۰/۷۰۶	-	۳/۲۰
OWN*CFO	-۲/۱۳	-۲/۱۶	*۰/۰۳۰	-۰/۸۵۳	۴/۳۰
SIZE	۰/۲۵۰	۲/۳۲	*۰/۰۱۹	۰/۰۹۹	۲/۱۴
LEV	-۰/۴۴۱	-۰/۷۷۹	۰/۴۳۵	-	۱/۶۵
INV	۰/۶۲۴	۰/۷۹۳	۰/۴۲۷	-	۱/۱۹
LOSS	۰/۹۳۸	۲/۷۸	*۰/۰۰۵	۰/۳۷۴	۱/۲۶
SEGMENT	۰/۳۶۲	۲/۲۶	*۰/۰۲۳	۰/۱۴۴	۱/۱۴
FOREIGN	-۰/۸۷۴	-۴/۱۳	*۰/۰۰۰	-۰/۳۴۸	۱/۱۹
M&A	۰/۷۷۷	۳/۲۷	*۰/۰۰۱	۰/۳۱۰	۱/۲۸
BIG	۰/۹۰۷	۳/۵۱	*۰/۰۰۰	۰/۳۶۲	۱/۱۸
RESTATE	۰/۶۹۲	۳/۳۳	*۰/۰۰۰	۰/۲۷۶	۱/۱۱
RZ-SCORS	۰/۶۵۱	۲/۴۰	*۰/۰۱۶	۰/۲۵۹	۲/۰۴
مشخصات مدل	Log Likelihood = -325/51				
رگرسیون لاجیت	Likelihood Ratio Test (L.R. ch2(9)) = 101/73				
	Probability (prob chi2) = 0/000				
ضریب مک فادن	۰/۱۳۵				

* و ** به ترتیب معناداری در سطح ۵ درصد، ۱۰ درصد

نتایج آزمون فرضیه چهارم

آزمون فرضیه فرعی اول: این فرضیه به بررسی اثر گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با وجود مشکلات نمایندگی می‌پردازد. با مراجعه به نگاره (۸) مشخص می‌شود از آنجا که مقدار احتمال متغیر ضرب متقابل (TBQ*MAT) و ضرب متقابل (OWN*MAT) بیشتر از ۰/۰۵ است. بنابراین، اثر گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی تحت مشکلات نمایندگی معنادار نشده است؛ در نتیجه فرضیه فرعی اول مبنی بر اینکه اثر گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، قوی‌تر است، پذیرفته نمی‌گردد.

نگاره ۸. نتایج بررسی اثر گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی

متغیرها	ضریب	آماره Z	احتمال	اثر نهایی	مقدار (VIF)
C	-۵/۰۳	-۳/۰۹	*۰/۰۰۲	-	-
MAT	-۰/۰۰۷	-۰/۰۰۷	۰/۹۹۳	-	۴/۳۰
QTB	-۰/۰۵۰	-۰/۳۳۵	۰/۷۳۷	-	۱/۳۱
OWN	۱/۵۵	۳/۲۴	*۰/۰۰۱	۰/۶۱۹	۱/۴۸
QTB* <i>MAT</i>	۰/۱۵۵	۰/۴۳۱	۰/۶۶۶	-	۳/۹۴
OWN* <i>MAT</i>	-۰/۲۲۴	-۰/۲۱۱	۰/۸۳۲	-	۴/۶۶
SIZE	۰/۲۲۰	۲/۲۶	*۰/۰۳۷	۰/۰۸۷	۲/۱۳
LEV	-۰/۴۱۵	-۰/۷۵۱	۰/۴۵۲	-	۱/۶۵
INV	۰/۴۲۳	۰/۵۴۸	۰/۵۸۳	-	۱/۱۸
LOSS	۰/۹۶۹	۲/۹۰	*۰/۰۰۳	۰/۳۸۶	۱/۲۶
SEGMENT	۰/۳۰۶	۱/۹۵	۰/۰۵۰	-	۱/۱۲
FOREIGN	-۰/۸۰۶	-۳/۹۱	*۰/۰۰۰	-۰/۳۲۱	۱/۱۷
M&A	۰/۸۰۳	۳/۴۵	*۰/۰۰۰	۰/۳۲۰	۱/۲۶
BIG	۰/۸۷۸	۳/۴۳	*۰/۰۰۰	۰/۳۵۰	۱/۱۸
RESTATE	۰/۶۸۵	۳/۳۹	*۰/۰۰۰	۰/۲۷۳	۱/۰۹
RZ-SCORE	۰/۶۰۷	۲/۲۷	*۰/۰۲۲	۰/۲۴۲	۲/۰۴
مشخصات مدل رگرسیون لاجیت	Log Likelihood = -334/05 Likelihood Ratio Test (L.R. ch2(9)) = 84/65 Probability (prob chi2) = 0/000				
ضریب مک فادن	۰/۱۱۲				

* و ** به ترتیب معناداری در سطح ۵ درصد، ۱۰ درصد

نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم: این فرضیه به بررسی اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با وجود مشکلات نمایندگی می‌پردازد. با مراجعه به نگاره (۹) مشخص می‌شود از آنجا که مقدار احتمال متغیر ضرب متقابل (TBQ*VAT) کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین، نسبت کیوتوین بر اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی تأثیر گذار بوده است. از آنجا که ضریب آن مثبت است نشان‌دهنده آن است که در شرکت‌هایی که با مشکلات نمایندگی کمتری مواجه هستند اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی قوی‌تر بوده و در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی بیشتر، این اثر معنادار و منفی خواهد بود. بنابراین، بر اساس مبانی نظری از آنجا که در شرکت‌هایی با هزینه‌های نمایندگی بالا، طول تصدی حسابرس بیشتر است؛ بنابراین انتظار می‌رود در شرکت‌هایی با هزینه‌های نمایندگی کمتر، تصدی حسابرس کوتاه‌مدت بوده و این خود موجب ضعف بیشتر در کنترل‌های داخلی خواهد شد. در نتیجه فرضیه فرعی دوم مبنی بر اینکه اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، ضعیف‌تر است، بر اساس شاخص نسبت کیوتوین پذیرفته می‌شود. از سوی دیگر، با توجه به اثرات نهایی اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با نسبت کیوتوین بالا (مشکلات نمایندگی کمتر) به میزان ۰/۲۸ بیشتر خواهد بود.

نگاره ۹. نتایج بررسی اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی

$ICW_{it} = \beta_0 + \beta_1 VAT_{it} + \beta_2 QTB_{it} + \beta_3 OWN_{it} + \beta_4 QTB * VAT_{it} + \beta_5 OWN * VAT_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 INV_{it} + \beta_9 LOSS_{it} + \beta_{10} SEGMENT_{it} + \beta_{11} FOREIGN_{it} + \beta_{12} M\&A_{it} + \beta_{13} BIG_{it} + \beta_{14} RESTATE_{it} + \beta_{15} SRZ\text{-}SCORE_{it} + \varepsilon_{i,t}$					
متغیرها	ضریب	آماره Z	احتمال	اثر نهایی	مقدار (VIF)
C	-۵/۳۵	-۳/۱۱	*۰/۰۰۱	-	-
VAT	-۰/۱۶۹	-۰/۲۰۶	۰/۸۳۶	-	۴/۹۹
QTB	-۰/۳۲۹	-۱/۶۱	۰/۱۰۵	-	۱/۶۷
OWN	۱/۴۹	۲/۸۵	*۰/۰۰۴	۰/۵۹۵	۱/۶۶
QTB*VAT	۰/۷۲۱	۲/۱۳	*۰/۰۳۲	۰/۲۸۷	۴/۵۹
OWN*VAT	۰/۰۶۶	۰/۰۷	۰/۹۴۰	-	۴/۳۳
SIZE	۰/۲۵۳	۲/۳۰	*۰/۰۲۱	۰/۱۰۱	۲/۱۸
LEV	-۰/۵۰۲	-۰/۸۸۶	۰/۳۷۵	-	۱/۶۶
INV	۰/۵۳۰	۰/۶۶۹	۰/۵۰۳	-	۱/۱۹

۱/۲۵	۰/۳۸۰	۰/۰۰۴*	۲/۸۱	۰/۹۵۲	LOSS
۱/۱۳	۰/۱۲۷	۰/۰۴۶*	۱/۹۹	۰/۳۲۰	SEGMENT
۱/۱۷	۰/۳۱۷	*۰/۰۰۰	-۳/۷۴	-۰/۷۹۵	FOREIGN
۱/۲۹	۰/۲۸۹	*۰/۰۰۲	۳/۰۰	۰/۷۲۴	M&A
۱/۲۳	۰/۴۲۱	*۰/۰۰۰	۳/۹۴	۱/۰۵	BIG
۱/۰۸	۰/۲۷۷	*۰/۰۰۰	۳/۳۶	۰/۶۹۵	RESTATE
۲/۰۷	۰/۲۵۵	*۰/۰۱۹	۲/۳۲	۰/۶۴۱	RZ-SCORE
Log Likelihood = -320/94 Likelihood Ratio Test (L.R. ch2(9)) = 110/87 Probability (prob chi2) = 0/000					مشخصات مدل رگرسیون لاجیت
۰/۱۴۷					ضریب مک فادن

* و ** به ترتیب معناداری در سطح ۵ درصد، ۱۰ درصد

آزمون هاسمر-لمشو و صحت پیش‌بینی مدل‌های پژوهش: یکی از آزمون‌هایی که برای بررسی قدرت توضیح‌دهندگی و اعتبار مدل به کار می‌رود آزمون هاسمر-لمشو است. در آماره مذکور فرضیه صفر مبتنی بر برابری مشاهدات واقعی و پیش‌بینی شده مربوط به متغیر وابسته (ICW) می‌باشد، درحالی که فرضیه مقابل نشان‌دهنده قدرت تبیین ضعیف مدل است. با توجه به یافته‌های نگاره (۱۰) از آنجا که مقدار احتمال مربوط به این آزمون بیشتر ۰/۰۵ است. بنابراین، نشان‌دهنده نیکویی برازش مدل‌های مورد بررسی است. از طرفی مدل برآورد شده در فرضیه اول و سوم شرکت‌هایی مورد آزمون را با دقت پیش‌بینی ۰/۶۴/۸۴ درصد مورد بررسی قرار داده است، درحالی که برای فرضیه دوم، چهارم، پنجم و ششم میزان صحت پیش‌بینی هر یک از مدل‌ها به ترتیب مدل ۶۶/۱۲، ۶۸/۳۲، ۶۵/۵۶ و ۶۹/۴۳ درصد بوده است.

نگاره ۱۰. آزمون هاسمر-لمشو و صحت پیش‌بینی مدل

نوع آزمون شماره فرضیه	آزمون هاسمر-لمشو		صحت پیش‌بینی مدل درصد صحت پیش‌بینی
	آماره کای دو	احتمال آماره	
فرضیه ۱	۶/۷۸	۰/۵۵۹	۶۴/۸۴
فرضیه ۲	۱۳/۴۲	۰/۰۹۸	۶۶/۱۲
فرضیه ۳	۷/۳۹	۰/۴۹۴	۶۴/۸۴
فرضیه ۴	۱۲/۷۷	۰/۱۱۹	۶۸/۳۲
فرضیه ۵	۳/۷۴	۰/۸۷۹	۶۵/۵۶
فرضیه ۶	۴/۷۹	۰/۷۷۹	۶۹/۴۳

منبع: یافته‌های پژوهشگر

بحث و نتیجه‌گیری

کنترل‌های داخلی یک موضوع مهم و حیاتی برای شرکت‌ها و سهامداران آن‌ها محسوب می‌شود. هنگامی که کنترل‌های داخلی اثربخش در حال اجرا هستند، دارایی‌های شرکت محافظت می‌شود و صورت‌های مالی قابل‌اتکا، ارائه می‌گردد. مسئولیت مدیران مالی و مدیران ارشد در سازمان‌ها این است که نسبت به یکپارچه بودن و صحت اطلاعات مالی در سطح مناسبی از کیفیت اطمینان حاصل نمایند. در واقع مدیران مالی به‌عنوان نمایندگان، مسئول اولویت‌بندی نسبت به بهترین منافع سهامداران هستند. به‌علاوه، داشتن کنترل‌های داخلی قوی یک عنصر حیاتی است که مدیران و حسابداران سطح بالا را قادر می‌سازد تا نسبت به یکپارچگی اطلاعات مالی و کمک به تصمیم‌گیری‌های استراتژیک در شرکت، برای حفظ مزیت رقابتی و حفاظت از منافع سهامداران اطمینان حاصل کنند. با مرور مطالعات پیشین این نتیجه حاصل شد که تغییر در سمت مدیریت ارشد شرکت‌ها به‌ویژه مدیر مالی و گردش اختیاری حسابرس موجب ایجاد ضعف در کنترل‌های داخلی خواهد شد. نتایج پژوهش حاضر نیز تا حدودی با نتایج پژوهش مند و منگسو (۲۰۱۳)؛ هاریس (۲۰۱۶)؛ لی و همکاران (۲۰۱۹)؛ لیو و هانگ (۲۰۲۰) و لاریجانی و همکاران (۱۴۰۰) همسو می‌باشد. همچنین، با توجه به یافته‌ها مشاهده گردید که گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معنادار و مثبت دارد، درحالی‌که گردش اجباری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی اثر معناداری نداشته است. برخی محققین از تغییر حسابرس به‌عنوان یک ابزار در جهت تقویت استقلال حسابرس و بهبود کیفیت حسابرسی یاد می‌کنند. درحالی‌که مخالفان تغییر حسابرس بر ضعف اطلاعاتی حسابرس در مدت کوتاه تصدی حسابرسی تأکید دارند و معتقدند، گردش اختیاری، باعث به وجود آمدن ضعف اطلاعاتی حسابرس و در نتیجه، باعث افزایش عدم تقارن اطلاعاتی بین حسابرس و صاحبکار و کاهش کیفیت حسابرسی می‌شود. درحالی‌که حسابرسان با گذشت زمان، شناخت بهتری از فعالیت‌های صاحبکار به دست آورده و تجربه بیشتری کسب می‌کنند و به‌این ترتیب، توانایی آن‌ها در مورد مناسب بودن یا نبودن روش‌های حسابداری و گزارشگری افزایش می‌یابد. بنابراین، رابطه درازمدت حسابرس و صاحبکار می‌تواند کیفیت حسابرسی را بهبود بخشد. به اعتقاد آنان، با تغییر حسابرس،

اعتماد سرمایه‌گذاران به اتکاپذیری صورت‌های مالی و در نتیجه اعتبار حسابرسی کاهش و از سوی دیگر، هزینه‌های حسابرسی برای حسابرس و صاحبکار، افزایش خواهد یافت.

همچنین، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داده است که اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، قوی‌تر و اثر گردش اختیاری حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، ضعیف‌تر است. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش هاریس (۲۰۱۶)؛ لی و همکاران (۲۰۲۱)؛ قیطاسی و همکاران (۱۳۹۵) و عباسی و همکاران (۱۴۰۰) همسو می‌باشد. براساس ادبیات پژوهش چنین استدلال می‌گردد که شرکت‌هایی که هزینه‌های نمایندگی بیشتری دارند، دارای روابط پایدارتری با حسابرس هستند در نتیجه تصدی بلندمدت حسابرس در اینگونه شرکت‌ها بیشتر است. بنابراین، می‌توان انتظار داشت که در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی کمتر، تصدی اختیاری حسابرس مشهودتر و در نتیجه ضعف کنترل‌های داخلی بیشتر است و بالعکس. در نتیجه با توجه به یافته‌ها توجه به دلایل گردش مدیران رده بالا به‌ویژه مدیر مالی در شرکت‌ها بسیار قابل توجه می‌باشد و توجه به این مورد که مدیران با تجربه شناخت بیشتری با ساختار کنترل‌های داخلی شرکت‌ها دارند؛ لذا تغییرات سریع و متداول در گردش مدیران مالی موجب عدم کفایت شناخت مدیران جدید در ساختارهای کنترل‌های داخلی شده و با ایجاد نظام متفاوت ممکن است، آشفتگی‌ها و ضعف‌های آن را نه تنها بهبود نداده، بلکه بیشتر نمایند. همچنین، اتخاذ و تدوین سیاست‌های مناسب همچون تشویق، انگیزه، افزایش کنترل و نظارت از طریق افزایش تمرکز مالکیت به‌عنوان معیار مناسبی جهت کنترل رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران جهت کاهش هزینه‌های نمایندگی می‌تواند جهت تقلیل اثر تغییر مدیر مالی بر ضعف کنترل‌های داخلی مورد توجه قرار گیرد؛ بنابراین به سرمایه‌گذاران نهادی و هیئت‌مدیره شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود که به هنگام تغییرات مدیریتی به‌ویژه در شرکت‌هایی با مشکلات نمایندگی، تمام جوانب کار را با احتیاط بررسی نموده و با دقت بیشتری تصمیمات مناسب را اتخاذ نمایند. همچنین، با توجه به نتایج پژوهش حاضر، از تغییر متوالی حسابرس برای دو سه سال نخست خودداری کرد یا به حسابرس مستقل این اجازه داده شود که طی چند دوره متوالی، حسابرسی شرکت مورد نظر را بپذیرد تا شناخت کافی در ارتباط با فعالیت‌های کنترلی سازمان را کسب کند. همچنین، به سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر

استفاده کنندگان از صورت‌های مالی شرکت‌هایی که دارای رابطه نمایندگی هستند، پیشنهاد می‌شود که در تصمیم‌گیری‌های خود، به کیفیت مؤسسه‌های حسابرسی توجه کنند، زیرا توجه به کیفیت حسابرسی به‌عنوان یک مکانیسم نظارتی مستقل، می‌تواند با بهبود کیفیت اطلاعات بر اثر گردش حسابرس و تقلیل ضعف کنترل‌های داخلی مؤثر باشد. همچنین، نتایج این پژوهش می‌تواند برای ارزیابی ارتباط بین گردش اختیاری حسابرس و ایجاد شناخت و آگاهی وی نسبت به صاحبکار (کاهش ضعف اطلاعاتی) و برداشت از عوامل ایجاد ضعف کنترل‌های داخلی، مورد استفاده قرار گیرد. این یافته‌ها می‌تواند برای سرمایه‌گذاران از نظر توجه به تغییرات در سمت حسابرس مستقل به‌عنوان هشدار از احتمال وقوع ضعف در کنترل‌های داخلی شرکت‌ها، در انتخاب سبد سرمایه‌گذاری مفید باشد. در نهایت انتظار می‌رود یافته‌های این پژوهش علاوه بر غنا بخشیدن به ادبیات تحقیقات حسابداری بتواند تأکیدی مجدد بر نقش حسابرس به‌عنوان عناصر کلیدی در حفظ و بهبود نظام کنترل‌های داخلی و همچنین نقش اعتباردهی حسابرسی بر گزارش‌های تهیه‌شده توسط شرکت‌ها باشد. در واقع یافته‌های این پژوهش نشان داده است که گزارش‌های مالی می‌تواند از منظر ارتباط بین افشای تغییرات در سمت مدیر مالی و حسابرس مستقل با نقاط ضعف کنترل‌های داخلی، دارای محتوای اطلاعاتی برای سرمایه‌گذاران باشد.

از محدودیت‌های مهم این پژوهش می‌توان به عدم لحاظ کلیه صنایع شرکت‌های بورسی در نمونه پژوهش به علت محدودیت در ارائه اطلاعات شفاف در خصوص تصدی مدیر مالی و همچنین لحاظ نکردن شرکت‌های غیر بورسی در نمونه پژوهش اشاره کرد که تعمیم این نتایج به کلیه شرکت‌های بورسی و غیر بورسی می‌بایست با احتیاط کامل صورت گیرد. از طرفی عدم کنترل بعضی از عوامل مؤثر بر نتایج پژوهش از جمله تأثیر متغیرهایی چون عوامل اقتصادی، شرایط سیاسی، وضعیت اقتصاد جهانی، قوانین و مقررات و... خارج از دسترس محقق بوده و ممکن است بر بررسی روابط اثرگذار باشد. همچنین، در راستای پژوهش حاضر، محورهای زیر برای انجام پژوهش‌های بیشتر پیشنهاد می‌گردد:

– بررسی تأثیر تجربه، تصدی و جنسیت مدیر مالی بر کیفیت گزارشگری مالی و محتوای اطلاعات حسابداری

- بررسی تأثیر مالکیت نهادی، خصوصی و دولتی بر رابطه بین تصدی مدیر مالی و ضعف کنترل‌های داخلی
- بررسی تأثیر تجربه و صلاحیت حسابرس بر رابطه بین ضعف کنترل‌های داخلی و فرصت‌های سرمایه‌گذاری
- بررسی تأثیر ارتباطات سیاسی بر رابطه بین ضعف کنترل‌های داخلی و چرخه عمر شرکت‌ها

منابع

- اعتمادی، حسین؛ باباجانی، جعفر؛ آذر، عادل؛ دیانتی دیلمی، زهرا. (۱۳۸۸). تأثیر فرهنگ سازمانی، تمرکز مالکیت و ساختار مالکیت بر کیفیت اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *فصلنامه علوم مدیریت ایران*، ۴ (۱۵): ۳۳-۱.
- اورادی، جواد؛ حاجیها، زهره؛ صالح‌آبادی، مهری. (۱۳۹۶). ضعف در کنترل‌های داخلی و تأخیر گزارش حسابرسی. *فصلنامه حسابداری مالی*، ۹ (۳۳): ۷۸-۹۶.
- بادآور نهندی، یونس؛ نظاری ابر، فیروز؛ دهقان، رقیه. (۱۳۹۸). ارتباط هزینه‌های نمایندگی و سلب منافع سهامداران اقلیت با تأکید بر نقش کیفیت گزارشگری مالی. *حسابداری و منافع اجتماعی*، ۹ (۲): ۲۴-۱.
- پورحیدری، امید؛ کوپائی حاجی، مهدی. (۱۳۸۹). پیش‌بینی بحران مالی با استفاده از مدل مبتنی بر تابع تفکیکی خطی. *مجله پژوهش حسابداری مالی*، ۱ (۳): ۴۶-۳۳.
- جمالی، امیرحسین؛ کرمی، محمود. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر هزینه‌های نمایندگی بر حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *دانش حسابرسی*، ۱۶ (۶۴): ۹۸-۸۱.
- حاجیها، زهره؛ حسین نژاد، سهیلا. (۱۳۹۴). عوامل تأثیرگذار بر نقاط ضعف بااهمیت کنترل داخلی. *پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی*، ۷ (۲۶): ۱۲۷-۱۱۹.
- حساس یگانه، یحیی؛ جعفری، ولی‌اله. (۱۳۸۹). بررسی تأثیر چرخش مؤسسات حسابرسی بر کیفیت حسابرسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *فصلنامه بورس اوراق بهادار*، ۳ (۹): ۴۲-۲۵.
- داغانی، رضا؛ عزیز خانی، مسعود؛ احمدیان، مژگان. (۱۳۹۵). تأثیر سیاست چرخش اجباری حسابرس بر حق‌الزحمه حسابرسی، شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران. *دانش حسابرسی*، ۶۴ (۹۵): ۶۲-۴۳.
- دوانی، غلامحسین. (۱۳۸۴). کالبدشکافی‌های رسوایی‌های مالی در بازار جهانی سرمایه. *مجله حسابدار*، ۲۰ (۱۷۳): ۱۵-۴.
- عباسی، سمیه؛ صفریور، مریم؛ خوشکار، فرزین. (۱۴۰۰). تأثیر ریسک کنترل داخلی بر مشکلات نمایندگی. *فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری*، ۵ (۶۹): ۱۶-۱.

غفاری قاضیانی، عباس؛ خردیار، سینا؛ پورعلی، محمدرضا؛ صمدی، محمود. (۱۴۰۰). ارائه الگوی ضعف کنترل‌های داخلی براساس معیارهای کنترلی شاخص کیفی حسابداری. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۱۰ (۳۸): ۲۶۷-۲۵۵.

فخاری، حسین؛ کبیری، محمدتقی. (۱۳۹۷). بررسی عوامل تعیین‌کننده افشای ضعف کنترل‌های داخلی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۱۰ (۴۰): ۴۲-۲۵. قیطاسی، روح‌اله؛ سبزلعلی پور، فرشاد؛ حاجی‌زاده، فتح‌اله. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر دوره تصدی حسابرسی بر هزینه‌های نمایندگی. *دانش حسابرسی*، ۱۶ (۶۳): ۱۴۸-۱۲۹.

کرباسی یزدی، حسین. (۱۳۸۴). استانداردهای کنترل داخلی در دولت. *فصلنامه دانش حسابرسی*، ۱۷: ۱۳-۴. مطلبیان چالشتی، مجتبی؛ مصطفوی، زهرا. (۱۳۹۸). تأثیر ساختار مالکیت بر اهرم مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *حسابداری و منافع اجتماعی*، ۹ (۴): ۸۲-۶۵. مظاهری، علی؛ مرادزاده فرد، مهدی؛ دیانتهی دیلمی، زهرا. (۱۳۹۲). اثر دوره تصدی مدیریت بر ارزش شرکت، هزینه‌های نمایندگی و ریسک اطلاعاتی. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۳ (۹): ۳۹-۲۱.

ملکیان، اسفندیار؛ قربانی، هادی؛ صالح‌آبادی، مه‌ری. (۱۳۹۷). تأثیر استقلال حسابرس بر ضعف کنترل‌های داخلی پس از تصویب دستورالعمل کنترل‌های داخلی. *نشریه دانش حسابرسی*، ۱۸ (۷۳): ۷۷-۵۵. ولی‌زاده لاریجانی، اعظم؛ مداحی، آزاده؛ شبیانی، نسرین. (۱۴۰۰). رابطه‌ی دوره تصدی و چرخش حساب‌سازان مستقل با گزارش نقاط ضعف بااهمیت کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۱۱ (۴): ۱۵۰-۱۲۵.

- Abbasi, S., Safarpour, M., and Khoshkar, F. (2021). The Impact of Internal Control Risk on Representation Problems, *Quarterly Journal of New Research Approaches in Management and Accounting*, 5 (69): 1-16. (In Persian)
- Agrawal, A., and T. Cooper. (2008). corporate governance consequences of accounting scandals: Evidence from top management, CFO and auditor turnover. Working paper, University of Alabama.
- Ashbaugh-Skaife, H., D. Collins, W. Kinney., and LaFond, R. (2008). The effect of SOX internal control deficiencies and their remediation on accruals quality. *The Accounting Review* 83 (1): 217-250.
- Badavar Nahandi, Y., Nezari Abr, F., & Dehghan, R. (2019). The Relationship between Agency Costs and Expropriation of Minority Shareholders' Interests with Emphasis on the Role of Financial Reporting Quality. *Journal of Accounting and Social Interests*, 9(2): 1-24. (In Persian)

- Baltaci, M., and Yilmaz, S. (2006). Keeping an Eye on Sub-national Governments: Internal Control and Audit at Local Levels, World Bank Institute, Washington.D.C, 1-35.
- Calderon, T. G., Wang, L., & Conrad, E. J. (2012). Material internal control weakness reporting since the Sarbanes-Oxley Act. *The CPA Journal*, 82(8), 20.
- Chen, C., Li, T., Shao, R., & Zheng, S. X. (2019). Dynamics of deterioration in internal control reported under SOX 404. *International Review of Economics & Finance*, 61, 228-240.
- Chi, Y. H. (2012). *Reoccurrence of financial restatements: The effect of auditor change, management turnover and improvement of internal control*. Morgan State University.
- Daghani, R., Aziz Khani, M., and Ahmadian, M. (2017). The Impact of the Auditor's Forced Turnover Policy on Audit Fees, Evidence from the Tehran Stock Exchange. *Auditing Knowledge*, 64(95):43-62. (In Persian)
- Davani, G. H. (2005). Autopsy of financial scandals in the global capital market. *Journal of Accountants*, 20(173): 4-15. (In Persian)
- Dong Ji, X., Lu, W., & Qu, W. (2015). Determinants and economic consequences of voluntary disclosure of internal control weaknesses in China. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 12(1), 61-72
- Eisenhardt, K. M. (1988). Agency-and institutional-theory explanations: The case of retail sales compensation. *Academy of Management journal*, 31(3), 488-511.
- Etemadi, H., Babajani, J., Azar, A., and Diantidilmi, Z. (2009). The Effect of Organizational Culture, Ownership Concentration and Ownership Structure on the Information Quality of Companies Listed on the Tehran Stock Exchange, *Iranian Journal of Management Sciences*, 4(15): 1-33. (In Persian)
- Fakhari, H., & Kabiri, M. T. (2018). An Investigation of the Determinants of Disclosure of Internal Controls Weakness at the Listed Companies of the Tehran Stock Exchange (TSE). *Accounting and Auditing Research*, 10(40): 25-42. (In Persian)
- Ghaffarighaziani, A., kheradyar, S., Pourali, M. R., & samadi, M. (2021). Presentation internal control weakness template, Based on control criteria of accounting quality indicators. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 10(38): 255-267. (In Persian)
- Hajiha, Z., and Hosseinnejad, S. (2015). Factors Affecting Weaknesses with Importance of Internal Control, *Financial Accounting and Auditing Research*, 7(26): 119-127. (In Persian)
- Harris, Arlene E. (2016). A Quantitative Study of the Impact of CFO and Auditor Turnover on Interna Control Weaknesses: A Dissertation Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy, Capella University.
- Hasas Yeganeh, Y., and Jafari, V. (2010). Investigating the effect of the rotation of auditing firms on the audit quality of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Stock Exchange Quarterly* 3 (9):25-42. (In Persian)

- Jamali, A. H., & Karami, M. (2016). Investigating the effect of agency costs on auditing in companies listed on the Tehran Stock Exchange, *Auditing Knowledge*, 16 (64): 81-98. (In Persian)
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of financial economics*, 3(4), 305-360.
- Johnstone, K., Li, C., & Rupley, K. H. (2011). Changes in corporate governance associated with the revelation of internal control material weaknesses and their subsequent remediation. *Contemporary Accounting Research*, 28, 331-383.
- Karbasi Yazdi, H. (2005). Internal control standards in government. *Auditing Knowledge Quarterly*, 17: 4-13. (In Persian)
- Kim, M. (2017). The impact of managerial overconfidence and ability on Auditor Going-Concern Decisions and Auditor Termination. George Mason University.
- Kroll, K. (2012). Keeping the company safe: Preventing and detecting fraud. *Financial Executive*, 28(7), 20-23.
- Krug, J. A., Wright, P., & Kroll, M. J. (2014). Top management turnover following mergers and acquisitions: Solid research to date but still much to be learned. *Academy of Management Perspectives*, 28, 143-163.
- Latridis, E.G. (2011). Accounting disclosures, accounting quality and conditional and unconditional conservatism, *Elsevier* 20, 88-102.
- Lehmann, C. M. (2010). Internal controls: A compendium of short cases. *Issues in Accounting Education*, 25(4), 741-754.
- Lenghel, R. D. (2013). Internal control organization procedure. *Knowledge Horizons - Economics*, 5(3), 131-134.
- Li, C., Sun, L., & Ettredge, M. (2010). Financial executive qualifications, financial executive turnover, and adverse SOX 404 opinions. *Journal of Accounting and Economics*, 50(1), 93-110.
- Li, W., Phang, S. Y., & Ho, S. Y. (2019). CEO/CFO turnover and subsequent remediation of information technology material weaknesses. *Accounting & Finance*, 59(4), 2553-2577.
- Li, Z., Wang, B., Wu, T., & Zhou, D. (2021). The influence of qualified foreign institutional investors on internal control quality: Evidence from China. *International Review of Financial Analysis*, 78, 101916.
- Liu, W. P., & Huang, H. W. (2020). Auditor realignment, voluntary SOX 404 adoption, and internal control material weakness remediation: Further evidence from US-listed foreign firms. *International Business Review*, 29(5), 101712.
- Malekian, E., Ghorbani, H., and Salehabadi, M. (2018). The effect of auditor independence on the weakness of internal controls after the approval of internal control instructions. *Journal of Auditing Knowledge*, 18(73): 55-77. (In Persian)
- Mande, V., & Myungsoo, S. (2013). Do financial restatements lead to auditor changes? *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 119-145
- Mazaheri, A., Moradzadeh Fard, M., and Dianti Deilami, Z. (2013). The effect of management tenure on company value, agency costs and information risk. *Empirical Accounting Research*, 3(9): 21-39. (In Persian)

- Mellon, M. J., & Marley, R. (2013). Roger's dilemma: A situational examination of ethical behavior in the presence of internal control deficiencies. *Issues in Accounting Education*, 28(2), 337-351.
- Mitra, S., Jaggi, B., & Al-Hayale, T. (2017). The effect of managerial stock ownership on the relationship between material internal control weaknesses and audit fees. *Review of Accounting and Finance*.
- MotalebianChaleshtori, M., & Mostafavi Ghahfarohki, Z. (2020). The effect of ownership structure and Financial Leverage of Listed Companies in the Tehran Stock Exchange. *Journal of accounting, accountability and society interests*, 9(4), 65-82. (In Persian)
- Munsif, V., Raghunandan, K., & Rama, D. V. (2013). Early warnings of internal control problems: Additional evidence. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 32(2), 171-188.
- Oradi, J., Hajiha, Z., & Salehabadi, M. (2017). Weaknesses in internal controls and delays in audit reports. *Financial Accounting Quarterly*, 9(33): 78-96. (In Persian)
- Pifeh, A., Ghalandarzahi, K., Dahmarde Ghaleno, M., & Zarei, H. (2019). CEO Turnover and Internal Control Material Weaknesses. *Iranian Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 3(1), 29-45
- Pourheidari, O., and Kopai Haji, M. (2010). Predicting the financial crisis using a model based on a linear dissociation function. *Journal of Financial Accounting Research*, 1(3): 33-46. (In Persian)
- Qitasi, R., Sabzalipour, F., and Hajizadeh, F. (2016). Investigating the Impact of Audit tenure on Agency Costs, *Auditing Knowledge*, 16(63): 129-148. (In Persian)
- Rice, S. C., & Weber, D. P. (2012). How effective is internal control reporting under SOX 404? Determinants of the (non-)disclosure of existing material weaknesses. *Journal of Accounting Research*, 50, 811-843.
- Soltani, B. (2014). The anatomy of corporate fraud: A comparative analysis of high profile American and European corporate scandals. *Journal of Business Ethics*, 120, 251-274.
- Tepalagul, N., & Lin, L. (2015). Auditor independence and audit quality: A literature review. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 30(1), 101-121.
- Thevenot, M., & Hall, L. (2011). Adverse diverse internal control over financial reporting opinions and auditor diverse/resignations. *Academy of Accounting & Financial Studies Journal*, 15(4), 41-60.

- Valizadeh Larijani, A., Maddahi, A., & Sheybani, N. (2021). Audit Tenure and Audit Turnover relation with the report of weaknesses of internal control on financial reporting. *Empirical Research in Accounting*, 11(4): 125-150. (In Persian)
- Wang, Y., & Huang, Y. (2013). The impact of internal control quality on CFO turnover. *Asian. Journal of Finance & Accounting*, 5 (1), 334-343.

COPYRIGHTS

©2022 Alzahra University, Tehran, Iran. This license allows others to download the works and share them with others as long as they credit them, but they can't change them in any way or use them commercially.

